

16.4.2021

Lausunto

SUUNTAVIIVAT COVID-19 RAJOITUSTOIMIEN PURKAMISELLE

Valtioneuvosto on pyytänyt eri sidosryhmiä esittämään näkemyksensä luonnokseen hallituksen muistioksi 'Suuntaviivat covid-19-epidemiaan liittyvien rajoitustoimien ja -suositusten hallitulle purkamiselle' (VALTIONEUVOSTON JULKAISUJA 2021:16).

Keskuskauppakamari lausuu näkemyksensä seuraavaa:

Yleisesti ottaen muistiolounnos on tarpeellinen. Se antaa hyvin suuntaviivat ja aikataulun rajoitusten purkamiselle ja suositusten lieventämiselle epidemiatilanteen hellittäessä. Tämä on erittäin tärkeää yrityksille ja organisaatioille eri sektoreilla suunnitella toimintaansa lähitulevaisuudessa.

E erityisen tärkeää tämä on palvelu-, tapahtumatuotanto- matkailu-, liikennöinti- ynnä muille vastaaville, paljon työllistävillä aloilla, jotka ovat joutuneet kohtuuttoman paljon koronapandemiasta ja sen hillitsemiseksi tehdyistä rajoitteista kärsimään.

Yksityiskohtaisesti Keskuskauppakamari haluaa lausua yhdestä kokonaisuudesta:*Digitaalinen vihreä koronatodistus*

Muistiolounnoksen kohdassa 5.2 todetaan, että vaikka Suomi olisi mukana toteuttamassa EU:n matkustamisen helpottamiseksi tuotavaa digitaalista vihreää todistusta (Digital Green Certificate), hallitus on alustavasti todennut, ettei sille tässä vaiheessa luoda kansallista käyttötarkoitusta. Pyydämme kunnioittavasti harkitsemaan tätä pikaisesti uudelleen.

Todistuksen on tarkoitus osoittaa, että henkilö on rokotettu covid-19 -tautia vastaan, saanut negatiivisen covid-19 -testituloksen tai että hän on parantunut covid-19 -taudista. Omakanta-palvelun toteutus mahdollistaa sen, että suomalaisten todistukset voivat toimia yhteen EU:n vihreän todistuksen kanssa, mutta myös vastaavan kotimaisen sovelluksen kanssa.

Kotimainen digitaalinen vihreä koronatodistus (jatkossa 'koronatodistus') olisi ratkaisu, jolla voidaan mahdollistaa turvallinen yhteiskunnan avaaminen mahdollisimman nopeasti. Koronatodistus kertoisi ainoastaan, että vihreän valon saaneella henkilöllä joku kolmesta vaatimuksesta täyttyy. Se ei siis yksilöisi tarkempia terveystietoja.

Koronatodistuksen käyttöönotto on oleellista koronaepidemiasta pahiten kärsineiden kotimaisten palveluiden elpymiseksi sekä matkailun kansainvälisen kilpailukyvyyn varmistamiseksi. Koronatodistus on jo otettu tai sen käyttöönottoa suunnitellaan Suomen naapurimaissa. Mikäli Suomi jättäisi vastaavan mahdollisuuden toteuttamatta, voisi se tarkoittaa, että kansainväliset suur tapahtumat ja tapahtumaturismi suuntaisivat niihin maihin, joissa tapahtumia voidaan varmuudella toteuttaa turvallisesti alkavan kesän sekä myös ensi syksyn ja talven aikana.

Koronatodistus ja perusoikeudet

Koronatodistuksen käyttöönotossa on sanottu olevan ongelmia perustuslain turvaaman yhdenvertaisuuden näkökulmasta, koska oman rokotuksensa saantiaikatauluun ei voi vaikuttaa.

Ensinnäkin, koska rokottamattoman olisi mahdollisuus saada vihreä todistus myös negatiivisella testituloksella, se ei olisi ketään poissulkeva.

Toisekseen perusoikeuksien arviointi on aina useiden, monesti arviossa vastakkaiseen suuntaan vaikuttavien perusoikeuksien kokonaisarviointia suhteessa lainsäädäntöön ja yksittäiseen käytäntöön.

Terveysturvallisuuden nimissä on perusteltua tehdä yhteiskunnassa laajoja rajoitus- ja sulkutoimia pandemian oloissa. Yhtä aikaa on kuitenkin yhtä perusteltua yksilöiden perusoikeuksien maksimaaliseksi toteutumiseksi sekä sääntelyn tarkkarajaisuuden ja välttämättömyyden näkökulmasta tehdä niihin poikkeuksia. Poikkeukset edellyttäisivät, että voidaan riittävän luotettavasti osoittaa, että ne eivät yksilöiden kohdalla päde – kuten esimerkiksi koronatodistuksella voidaan varmentaa.

Lisäksi tässä tapauksessa on punnittava perusoikeuksien toteutumista suhteessa oikeuteen työhön, elinkeinon harjoittamiseen sekä omaisuuden suojaan. Jos ja kun koronatodistuksen avulla pystytään palveluja avaamaan aikaisemmassa vaiheessa, turvataan oikeutta työhön ja elinkeinotoimintaan sekä estetään yritysten ja työpaikkojen pysyviä menetyksiä.

Tämä kokonaisharkinta huomioon ottaen on ilmiselvää, että koronatodistuksen avulla palveluita ja tapahtumia voitaisiin avata turvallisesti aiemmin kuin muuten olisi mahdollista. Koronatodistus varmistaisi mahdollisimman suuren perusoikeuksien toteutumisen mahdollisimman monelle sinä epävarmana aikana, kun koronarajoituksia ryhdytään purkamaan.

Koronatodistus ja työmatkustaminen

Kotimaisen sovelluksen ja omien henkilökohtaisten tietojen rajapinnan mahdollistaminen digitaalisesti palvelisi myös yritysten ja vientimme kannalta tuikitarpeellista työmatkaliikennettä.

EU:n digitaalisen vihreän todistuksen tarkka käyttöönotto on vielä hämärän peitossa. Omalla vastaavalla järjestelmällä saisimme luotettavan todistuksen väliaikaisiin kahdenvälisiin sopimuksiin perustuvassa matkustamisessa ja erityisesti kolmansiin maihin vientimarkkinoille.

Tämä vaikuttaisi myös keskeisesti siihen, miten nopeasti Suomesta on mahdollista palauttaa lento- ja meriliikennereittejä muihin maihin. Tämä kaikki vaikuttaa siihen, miten etunojassa olemme hyötymässä koronan jälkeen kasvavasta globaalista kysynnästä ja Suomen menestyksestä maailman markkinoilla. Tällä on suora yhteys työpaikkoihin, talouskasvuun ja verotuloihin.

Testauskapasiteetin ylläpito ja pikatestit

Tautitilanteen helpottaessa oireellisten covid-19 -testaus luonnollisesti vähenee. Tämä jättää kapasiteettia vapaaksi testata myös oireettomia, jotka matkustamisen tai muun syyn vuoksi tarvitsisivat negatiivisen testituloksen.

Tällä hetkellä testaus yksityisellä puolella matkustusta varten maksaa Suomessa moninkertaisesti kilpailijamaihimme nähden, mikä asettaa meidät epäedulliseen asemaan työmatkustamisen kasvaessa tämän vuoden aikana. Syynä korkeampiin hintoihin ovat meidän yksityisten toimijoiden pienemmät testausvolyymit sekä Suomen muita länsimaita huomattavasti tiukemmat käytännöt luotettavien pikatestien hyväksymiseksi.

Toisaalta julkisen puolen testausta on käytetty myös väärin ilmoittaen oireista, kun on ollut tarve saada testitulos muuta tarkoitusta varten. Tämä ei ole moraalisesti ja yhdenvertaisuuden kannalta kestävä tilanne, kun oireellisuus perustuu vain omaan ilmoitukseen.

Ehdotammekin, että lopullisessa muistiossaan valtioneuvosto:

- 1) Arvioi pikaisesti uudelleen päätöksensä koronatodistuksen kansallisesta käytöstä ja hyödyntää sitä palveluiden ja tapahtumien suunniteltua nopeampaan avaamiseen turvallisesti
- 2) Ohjeistaa viranomaisia seuraamaan verrokkimaidemme mukaisia käytäntöjä muualla laajalti käytössä olevien pikatestien käyttöönottamiseksi nopeasti
- 3) Mahdollistaa covid19 -testauksen julkisella sektorilla myös matkustamista ja koronatodistusta varten kohtuullista maksua vastaan.

Helsingissä 16.4.2021

Keskuskauppakamari

Juho Romakkaniemi
Toimitusjohtaja